

Caban, Peter: Kadidlo a vonné látky v Biblii a v liturgii,

Praha: Paulínky, 2012, 128 s., ISBN 978-80-7450-059-6

Moja modlitba nech sa vznáša k tebe ako kadidlo a pozdvihnutie mojich rúk ako večerná obeta.“ (Ž 141,2) – týmito slovami adekvátneho biblického citátu sa začína nová kniha typu vedeckej monografie od Petra Cabana, ktorú koncom roka 2012 vydalo pražské vydavateľstvo Paulínky. Jej autor nás uvádza do problematiky obsahu vonných látok v oblasti biblickej i liturgickej.

V úvodnej kapitole sa môžeme koncepčne oboznámiť s rôznymi druhmi stromov, ktoré tak v minulosti, ako aj dnes boli a sú používané ako základ látky, používanej v kadidle. V monografii sa tiež dozvieme o zložení, hodnote, etymológii a o použití kadidla v starovekých kultúrach a neskôr i v kresťanstve. Istou zaujímavosťou prvej kapitoly Cabanovej monografie je psychologické vysvetlenie vnímania vôní v sociálnom kontexte, čo je jednoznačným prínosom tejto knihy.

V nasledujúcej kapitole nájdeme opis významu kadidla v koncepcii starozákonných biblických textov. Vysvetľuje sa tu spájanie kadidla a rôznych obiet v Biblii ako napríklad obetovanie tuku, pečiva a vonných látok. Autor sa zaoberá aj celkovým použitím kadidla pri obetách Izraelitov, kadidlovým oltárom v Jeruzalemskom chráme, či celkovým kontextom vône v sociálnom prostredí staroveku. Celá druhá kapitola je podložená veľkým množstvom starozákonných textov.

V tretej kapitole Caban venuje pozornosť zmienkam o kadidle v Novom zákone – napr. v kontexte darov troch mudrcov z Východu, kde sa autor snaží zodpovedať otázku, či priniesli mudrci Ježišovi ako dary dve alebo tri vonné látky. V kapitole nájdeme množstvo nových poznatkov o cene a symbolike myrhy a aloe ako o spomínaných látkach v Novom zákone. Na základe Markovho evanjelia sa oboznámime s postojom Ježiša Krista k vonným látkam i k obetám. Kapitolu autor uzatvára vôňami v Pavlových listoch a symbolom kadidla v Zjaveniach sv. apoštola Jána v Apokalypse.

V predposlednej štvrtej kapitole nahliadneme na slávenie Kristovej Poslednej večere, ako aj na kontext vonných látok v ranej kresťanskej liturgickej tradícii či v neskoršom vývoji zborenia jeruzalemského chrámu. Následne sa autor venuje taktiež spisom apologétov a iným autorom kresťanského staroveku, ktorí vo svojich dielach spomínali použitie či zákaz kadidla. Na záver tejto kapitoly autor približuje obrat, ktorý nastal po Milánskom edikte v Rímskej ríši. Poslednú kapitolu Caban kompletne venuje používaniu kadidla v latinskej západnej liturgii a západnom sociálnom kontexte. V nej nájdeme spomenutých množstvo liturgických príležitostí, pri ktorých sa kadidlo v Cirkvi používalo v minulosti, resp. sa používa aj dnes. Záver knihy tvorí koncepcia vnímania incanzácie i po akustickej stránke.

Ako teda môžeme sledovať, kniha sa skladá z piatich kapitol, obohatených o bohatý vedecký aparát a citácie. Orientovanie v knihe je jednoduché, kniha je zaujímavým čítaním, ktoré prináša do stredoeurópskeho kontextu i množstvo nových poznatkov. Kniha je písaná v českom jazyku. Ako nedostatok knihy by som spomenula len chýbajúcu mapu alebo akúkoľvek ukážku oblasti, o ktorej sa v knihe hovorí, taktiež nie veľmi šťastne znázornený graf hneď v úvode knihy. Kniha je vedeckou monografiou, akú by sme v Česko-Slovenskom kontexte hľadali len ťažko. Dôvodom môže byť i to, že autor mal s danou problematikou niekoľko rokov osobný vzťah a sám navštívil mnoho miest, kde sa aj v súčasnosti produkuje kadidlová živica. Na

základe autorových vlastných skúseností s vonnými ingredienciami či jeho zbierky vyše sto druhov kadidla z rôznych pobytov v najrôznejších kútoch sveta usporiadal Caban niekoľko workshopov, ktoré pojednávali o problematike vône v Biblii i v liturgii. Kniha je jednoznačne prínosom v oblasti teológie i sociálnych vied, ktorú odporúčam prečítať vedeckej obci, ako aj širokému okruhu záujemcov o sociálne, biblické či liturgické témy.

Mária Ftáčiková